

ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ В СИСТЕМІ ОЦІНКИ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ ІНСТИТУТІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ

Марія ІСАЧЕНКО

Національний університет фізичного виховання і спорту України

Мета дослідження. Розробка системи тестового контролю і оцінки якості знань зі спеціальних дисциплін для підвищення ефективності освіти студентів інститутів фізичного виховання і спорту. Методологічну основу досліджень склали базові положення теорії і методики фізичного виховання.

Методи досліджень. Аналіз наукової і спеціальної літератури, учбових планів, програм; психофізіологічне тестування, анкетування, педагогічний експеримент (педагогічне тестування), методи математичної обробки отриманих результатів.

Анотація. На основі аналізу експериментального теоретичного та психофізіологічного тестування студентів у статті розглядається необхідність корекції навчального матеріалу з теорії і методики фізичного виховання, впровадження у навчальний процес особистісно-орієнтованої моделі навчання студентів.

Ключові слова: контроль, тестування, корекція, рівень знань, рейтингова система, кредитно-модульна система.

Постановка проблеми. У Національній доктрині освіти (2003 г.) вказано, що освіта є стратегічним ресурсом поліпшення благополуччя людей, забезпечення національних інтересів, зміцнення авторитету і конкурентоспроможності української держави на міжнародній арені. Водночас темпи і глибина перетворень в системі освіти не повною мірою задовольняють потреби суспільства, держави і особи.

Пріоритетними напрямками розвитку освіти є впровадження сучасних інформаційно-комунікативних технологій, які забезпечують подальше вдосконалення навчально-виховного процесу через побудову індивідуальних модульних програм навчання різних рівнів складності і створення в Україні індустрії сучасних способів навчання, що відповідає світовому науково-технічному рівню [6, 3].

Специфікою вищої фізкультурної освіти є те, що будь-яка з його дисциплін, як базових, так і спеціальних, спрямована на формування спеціальних знань та на фізичну культуру студента.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Зі всіх відомих технологій навчання: поетапного формування розумових дій, проблемного, програмованого, проблемно-діяльнісного, індивідуально-диференційованого, контекстного, дистанційного вимогам системи управління більшою мірою відповідає модульно-рейтингова технологія. Хоч педагоги роблять основний акцент на зміст модулів, а не на рейтинг (контроль) [2, 3].

Поняття «контроль» у педагогічній дидактиці включає визначення, вимірювання і оцінювання навчально-пізнавальної діяльності тих, хто навчається. Контроль охоплює оцінювання (як процес) і оцінку (як результат) перевірки. З приводу доцільності контролю і оцінювання багато років ведуться дискусії, предметом яких є технологія контролю, сенсові категорії оцінки – успішність студента або перевага якої-небудь методики навчання.

Контроль має свої особливості залежно від специфіки учбових закладів, проте можна виділити загальні функції, властиві освітньому процесу: контролююча, повчальна, виховна, управлінська, діагностична, розвиваюча, методична, корекційна, вимірювання і оцінювання [3].

Для оцінки якості навчання у вузі використовують різні види, форми і методи контролю: попередній, оперативний, поточний, підсумковий, інспекторський і ректорський контроль.

При достатньо варіативних методах контролю в різних його видах, найбільш інформативним і об'єктивним може бути тестовий контроль, переваги і недоліки якого ми спробуємо визначити [1, 4, 6].

Мета дослідження. Розробка системи тестового контролю і оцінки якості знань зі спеціальних дисциплін для підвищення ефективності освіти студентів інститутів фізичного виховання і спорту.

Дослідження проводилося на базі Національного університету фізичного виховання і спорту України. Експеримент проводився впродовж 6 семестру з 10.01. по 1.07.2006 року.

Методи досліджень. Аналіз наукової і спеціальної літератури, учбових планів, програм; психофізіологічне тестування, анкетування, педагогічний експеримент (педагогічне тестування), методи математичної обробки отриманих результатів.

Загалом було вивчено 187 літературних джерел. Аналіз наукової і спеціальної літератури, періодичних видань, матеріалів всесвітньої мережі «Інтернет», дозволив вивчити погляди та підходи як вітчизняних, так і зарубіжних фахівців щодо проблеми контролю знань студентів, виявити недостатньо досліджені питання, оцінити внесок фахівців в розробку даної проблеми і роль власних досліджень.

У процесі дослідження вивчався учбовий матеріал, який викладається у вузах України з дисципліни «Теорія і методика фізичного виховання» (ТіМФВ) впродовж 2003-2005 рр.

Психофізіологічне тестування включало діагностику когнітивного розвитку, інтелекту і креативності за методиками: «Метод виключення» (ЛМ 5), «Складна аналогія» (ЛМ 7), «Виділення істотних ознак» (ЛМ 9), «Здібність до узагальнення», «Здібність до класифікації» [7].

Тестування теоретичних знань проводилося за системою тестових завдань, з урахуванням видів педагогічного контролю: попереднього, оперативного, періодичного та підсумкового.

Результати дослідження та їх обговорення. У дослідженні брали участь студенти другого курсу, 16 учбових груп. 13 з них були обрані як експериментальні, 3 – як контрольні. У контрольних групах експеримент включав 2 етапи:

1 етап – діагностичне теоретичне і психофізіологічне тестування на початку семестру;

2 етап – підсумкове теоретичне і психофізіологічне тестування в кінці семестру, перед сесією.

В експериментальних групах, крім цього, проводилося етапне теоретичне тестування після закінчення вивчення кожного з 5 модулів дисципліни ТіМФВ впродовж семестру.

Діагностичне тестування включало 40 питань, кожне з яких має чотири альтернативні відповіді. Необхідно було вибрати одну правильну відповідь. Тестування проведене на початку семестру, показало, що рівень правильних відповідей не досягає 60% у жодній з груп. Діапазон правильних відповідей знаходиться в межах 20% – 60%.

У діагностичному теоретичному тестуванні експериментальні групи набрали в середньому 46,5% правильних відповідей, контрольні групи – 43,4%. Середній рівень базових знань студентів другого курсу в третьому семестрі, необхідних для освоєння дисципліни «Теорія і методика фізичного виховання» складає 45,9%, що відповідає оцінці «незадовільно».

Експериментальне діагностичне тестування дозволило визначити наявний (результатний) рівень знань та умінь студентів. На підставі отриманих даних, були внесені корективи в календарно-тематичний план, визначено, яким розділам учбової програми слід приділити більше уваги на заняттях з конкретною групою, запропоновано шляхи усунення виявлених проблем в знаннях студентів.

Аналіз результатів також само встановити необхідність впровадження і розробки поточного модульного контролю, як особливого структурного елементу організаційної форми навчання, що поєднується з викладанням, закріпленням, повторенням учбового матеріалу, з метою регулярного управління учбовою діяльністю студентів, її корекцією і отриманні безперервної інформації про хід та якість засвоєння навчального матеріалу.

Поточний модульний контроль проводився в експериментальних групах. Модульне тестування складалося з 4 модулів. Кожен модуль включає 20 питань з чотирма альтернативними відповідями. Модульне тестування проводилося послідовно, спочатку 2-ий модуль, потім 3-ий і так далі. Інтервали між проведеннями тестувань за модулями – 1 місяць.

Результати поточного модульного контролю показали, що середній відсоток правильних відповідей дещо перевищує 50%, що відповідає трійці з плюсом. Спостерігається підвищення рівня правильних відповідей на 4 модулі. Можливо, це пояснюється тим, що у відповідях на питання цього модуля передбачено 2 правильних відповіді з чотирьох можливих;

На підставі отриманих результатів, після проходження кожного модульного тестування, визначалися теми, які були гірше засвоєні студентами. Відповідно, до програми дисципліни ТiМФВ була внесена корекція змісту лекційного і семінарського матеріалу. Також розроблений комплекс рекомендацій для підвищення ефективності навчання студентів у вузах фізкультурного профілю.

Підсумковий контроль здійснювався в контрольних і експериментальних групах після завершення вивчення дисципліни ТiМФВ в кінці семестру під час екзаменаційної сесії.

У підсумковому теоретичному тестуванні середній відсоток правильних відповідей в експериментальних групах склав 69,9%, що істотно вище, ніж у контрольних групах (47,5%).

Порівняння динаміки змін правильних відповідей у контрольних і експериментальних груп свідчить про те, що приріст правильних відповідей в експериментальних групах в порівнянні з початком семестру склав 23,4%. Це достатньо високий приріст – більше чверті від базового рівня. Цей приріст можна утотожити із збільшенням об'єму знань. Приріст правильних відповідей в контрольних групах склав 4,1%, що важко назвати задовільним, оскільки рівень знань залишився на досить низькому рівні.

Таким чином, можна зробити висновок, що модульне тестування позитивно вплинуло на результати підсумкового тестування в експериментальних групах. Це пов'язано з тим, що на підставі результатів кожного тесту, були дані рекомендації для ліквідації низьких знань студентів за темами, що вивчалися.

Для визначення особливостей якості мислення студентів фізкультурного вузу, які необхідно враховувати в методиці викладання спеціальних дисциплін, було проведено психофізіологічне тестування студентів, яке здійснювалося на початку семестру і після закінчення викладання дисципліни ТiМФВ.

Діагностика логічного мислення здійснювалася наступними методами:

- «Метод виключення» (ЛiМ 5) заснований на видаленні зайвого за змістом слова (одного з п'яти). Це виявилось найбільш легким завданням для студентів. З ним справилися 69% студентів на початку семестру і 75,6% – в кінці семестру. Дана методика не вимагала проявів спеціальних знань, а тільки уміння аналізувати і знаходити загальне в перерахованих предметах або явищах.

- «Виділення істотних ознак» (ЛiМ 9). Сутність методики полягає в тому, що необхідно підкреслити два слова в дужках, які позначають те, що даний предмет завжди має і без чого не буває. Виконання завдання пов'язане з використанням мислення методом виключення. При виконанні даної методики на початку семестру, в середньому, з тестом впоралося 73% студентів, в кінці семестру – 79%.

Взаємозв'язок між результатами двох методик «ЛiМ 5» і «ЛiМ 9» достатньо високий ($r=0,5$, при $p<0.01$).

- «Складна аналогія» (ЛiМ 7). Виконання тестових завдань за даною методикою викликало значні труднощі у студентів, як на початку, так і в кінці семестру. Дана методика вимагає знаходження спільного в 16 парах слів відповідно до слів, даних як зв'язець. У діагностичному тестуванні із завданням в середньому впоралися 33% студентів. При проведенні підсумкового тестування показник збільшився до 45%. Більшою мірою здатність мислити складними аналогіями властива студентам, що спеціалізуються в таких видах спорту, як боротьба (60%) і плавання (59%).

Здібність до узагальнення лежить в основі розумової діяльності студентів при вивченні нового матеріалу, як в процесі учбових занять, так і при самостійній роботі. У зв'язку з цим, вивчення здатності студентів фізкультурного вузу до узагальнення тексту є актуальним. Середній відсоток виконання завдань на початку семестру 29%, в кінці – 34,6%

За спеціалізаціями найбільш успішно виконали завдання студенти, що займаються боротьбою. Загальний аналіз свідчить, що найменш досвідченими студенти опинилися в питаннях культури, біології, літератури.

Недостатньо розвинена у студентів здібність до класифікації предметів і явищ. При виконанні тесту «Здібність до класифікації», необхідно було проявити логічне мислення і знайти загальні ознаки предметів, характерні для слів, що подаються. Успішно виконали завдання 50% студентів. Найбільшою мірою здібність до класифікації розвинута у студентів «рекреологів» (70%), «реабілітологів» (65%) і тих, хто спеціалізується в спортивних іграх (баскетбол, теніс).

Результати тестувань на початку семестру за цією методикою були в середньому гірші в усіх групах. В кінці семестру показники зросли на 10-15%.

Аналіз приросту показників протягом семестру за результатами діагностичного і підсумкового психофізіологічного тестування окремо для контрольних і експериментальних груп показав, що результати покращились практично в усіх групах в середньому на 11,0% (Табл. 1).

Таблиця 1.

Результати тестування контрольних та експериментальних груп (%)

Тип групи	Діагн. тестування	Психофіз. тестування I	Модульне тестування				Психофіз. тестування II	Підсумкове тестування
			2	3	4	5		
Контр.	43,4	49,3	–	–	–	–	43,4	47,3
Експ.	46,5	50,9	50,2	53,2	63,0	51,0	68,4	69,9

Як видно з таблиці, експериментальні групи досягли більшого прогресу, ніж контрольні. Приріст правильних відповідей з теоретичних питань збільшився на 23,4% проти 4,1% у контрольних групах. Приріст правильних відповідей за тестом інтелекту виріс на 17,5% проти 5,1% у контрольних групах.

Висновки

Аналіз наукової літератури і результати теоретичного та психофізіологічного тестування студентів дозволили встановити необхідність впровадження нових підходів в систему освіти, більш детального вивчення досвіду європейських країн, які вже запровадили систему тестування. Отримані результати дозволили внести корекцію в зміст матеріалу з дисципліни «Теорія і методика фізичного виховання», розробити методичні рекомендації для підвищення ефективності навчання студентів інститутів фізичного виховання і спорту.

Література

1. *Аванесов В.С.* Научная организация тестового контроля знаний студентов высшей школы: постановка проблемы // Методические и организационные аспекты активного овладения профессией: Тезы докл. науч.-метод. конф. – Одесса, 1990. С. 7 – 8.
2. *Артемов С., Захаров П.* Рейтинговая система обучения и контроля в учебном заведении физкультурного профиля // Физическое воспитание и спорт в высших учебных заведениях: интеграция в европейское образовательное пространство: Междунар. электрон. науч. конф. – Харьков, 2005. – С. 15 – 21.
3. *Воробьева Т.М.* К проблеме использования стандартизованного контроля знаний для управления учебно-познавательной деятельностью // Среднее профессиональное образование. – 2006. – №10. – С. 28 – 33.
4. *Дыранкова Е.Т.* Знания и уровневые показатели их усвоения / Содержание и технология контроля за качеством среднего образования: Тезы докл. рег. научно-практич. конф. Работников образования. – Оренбург, 1998. – 89 с.
5. *Люсин Л.В.* Основы разработки и применения критериально-ориентированных педагогических тестов/ Учебное пособие для слушателей курсов повышения педагогической квалификации – М.: Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 1993. – 51 с.
6. Методика навчання і наукових досліджень у вищій школі / За ред. С.У. Гончаренко, П.М. Олійника. – К.: Вища школа, 2003. – 324 с.
7. Практикум по возрастной психологии: Учеб. Пособие / Под. ред. Л.А. Головей, Е.Ф. Рыбалко. – СПб. Речь, 2002. – 694 с.

ТЕСТОВЫЙ КОНТРОЛЬ В СИСТЕМЕ ОЦЕНКИ ЗНАНИЙ СТУДЕНТОВ ИНСТИТУТОВ ФИЗИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ И СПОРТА

Мария ИСАЧЕНКО

Национальный университет физического воспитания и спорта Украины

Цель исследования. Разработать систему тестового контроля и оценки качества знаний по специальным дисциплинам для повышения эффективности образования студентов институтов физического воспитания и спорта. Методологическую основу исследований составили базовые положения теории и методики физического воспитания.

Методы исследований. Анализ научной и специальной литературы, учебных планов, программ; психофизиологическое тестирование, анкетирование, педагогический эксперимент (педагогическое тестирование), методы математической обработки полученных результатов.

Аннотация. На основе анализа экспериментального теоретического и психофизиологического тестирования студентов в статье рассматривается необходимость коррекции учебного материала из теории и методики физического воспитания, внедрения в учебный процесс личностно ориентированной модели учебы студентов.

Ключевые слова: контроль, тестирование, коррекция, уровень знаний, рейтинговая система, кредитно – модульная система.

TEST CONTROL IS IN SYSTEM OF ESTIMATION OF KNOWLEDGE'S OF STUDENTS OF INSTITUTES OF PHYSICAL EDUCATION AND SPORT

Mariya ISACHENKO

National university of physical education and sport of Ukraine

Purpose of research. Development the test checking and estimation of quality of knowledge's system on the special disciplines for the increase of efficiency of education of students of institutes of physical education and sport. Methodological basis of researches was made by base positions of theory and method of physical education.

Methods of research. Analysis of scientific and special literature, analysis of curricula, programs, methods of the psychophysiologic testing, questionnaire, pedagogical experiment (pedagogical testing), methods of mathematical treatment of the got results.

Abstract. In the article on the basis of analysis of the experimental theoretical and psychophysiologic testing of students the necessity of correction of educational material is examined from a theory and method of physical education, introduction in the educational process of the personality oriented model of studies of students.

Key words: the control, testing, correction, level of knowledge's, rating system, credit-modular system.